

कुल प्रश्नों की संख्या : 25

Total No. of Questions: 25

कुल पृष्ठों की संख्या: 07

Total No. of Pages: 07

हायर सेकेण्डरी परीक्षा, जून – 2018

054

विषय : मराठी (सामान्य)

Subject: MARATHI (General)

समय : 03 घण्टे

Time: 03 Hours

पूर्णांक : 100

Maximum Marks: 100

निर्देश :-

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

प्र.1 रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा. (5)

- (i) जो उद्योग करतो, त्यास साहाय्य करतो. (ईश्वर, लोक)
- (ii) शेतकरी लोकांचे काम फारच अवलंनून असते. (पैश्यावर, पाण्यावर)
- (iii) ‘जिभेवर ठेवावी ना, तितंक बर वाटंत!’ (सारवर, खडीसाखर)
- (iv) सृष्टीचा हा जसा फिरतो आहे भरारा. (भोवरा, पसारा)
- (v) विष्णुमय जग धर्म। (वैष्णवाचा, विश्वाचा)

प्र.2 योग्य जोड्या जुळवा. (5)

‘अ’

- (1) निर्धार
- (2) अभंगसंस्कार
- (3) एकेकाचे वेड
- (4) चार शब्द
- (5) कोंडवाडा

‘ब’

- (i) प्र. के. अत्रे
- (ii) नारायण सूर्वे
- (iii) दया पवार
- (iv) ना. सि. फडके
- (v) कुसुमाग्रज
- (vi) गो. नी. दांडेकर
- (vii) कुसुमावती देशपांडे

प्र.3 सत्य/असत्य लिहा. (5)

- (i) कलाने धुऊन आणलेल्या कपड्यात तलमपणा असे.
- (ii) काळे केस हा लेख लेखकाला दाढी करतांना सूचला.
- (iii) मनूला आर्योपेक्षा अमंग जास्त आवडत असे.
- (iv) 'गाऊ त्यांगा आरती' या कवितेत श्रीमंत लोकांचा गौरव केल आहे.
- (v) गंगामाईला सासुरवाशीणची उपमा दिले आहे.

प्र.4 एका वाक्यान उत्तरे लिहा. (5)

- (i) कुसुमाग्रजांचे सम्पूर्ण नाव लिहा.
- (ii) कोणते साल लेखकाच्या क्रीडाजीवनात महत्वाचे ठरले?
- (iii) झाडावर पांढरी शुभ्र फूले उमललेत. (विशेषण ओळखा)
- (iv) आईने आयुष्यभर खुप मेहनत केले. (काळ ओळखा)
- (v) मोहन शाळेत जातो. (क्रियापद ओळखा)

प्र.5 खलिल वाक्प्रचारांचा अर्थ लिहा. (5)

- (i) निकाल लावणे
- (ii) हातपाय गळणे
- (iii) कट करणे
- (iv) दुर्दशा हौणे
- (v) आभाळ फाटणे

अतिलघुउत्तरीय प्रश्न

(शब्दमर्यादा – 30 शब्द)

प्र.6 विलायती जिनसा घेतल्यामुळे भारतीयांचे कोणते नुकसान होते? (2)

किंवा

शेतक—याची पाण्याअभावी कशी दुर्दशा होते?

प्र.7 लेखकाच्या भते कल्पना ही कोणासारखी असते? (2)

किंवा

शांतनूचा सूर्यनमस्कार केंद्रा घडत असेही?

प्र.8 सुखदुःखांना तुकारामांनी कोणती उपमा दिलेली आहे? (2)

किंवा

नायकाच्या घरी कोण पाहूणी आली होती?

प्र.9 कवीने तळपती तलवार कोणास म्हटले आहे? (2)

किंवा

कवी शिकले नसते तर काय झाले असते?

प्र.10 समानार्थी शब्द लिहा. (2)

(i) अनमोल

(ii) अवहेलना

(iii) उन्नती

(iv) आराधना

प्र.11 विरुद्धार्थी शब्द लिहा. (2)

(i) रोगी

(ii) हिंसा

(iii) पसंत

(iv) आदर

प्र.12 खालील शब्दांपैकी बिनचूक शब्द ओळखून लिहा. (2)

(i) आशचर्य, आशर्चय, आशर्चय, आशचर्य

(ii) भवभूती, भवभुती, भवभूति, भवभूती

किंवा

'ता' व 'ई' प्रत्यय लावून प्रत्येकी दोन दोन शब्द लिहा.

प्र.13 'नाम' म्हणजे काय? व्याख्या लिहुन प्रकार सांगा. (2)

किंवा

पुढील वाक्यातील काळ ओळखा

(i) कलाचा नवरा आपल्या कामात खुपच तरबेज होता.

(ii) सुबोध उद्या मुंबईल जाणार आहे.

दीर्घउत्तरीय प्रश्न

(शब्दमर्यादा – 75 से 120 शब्द)

प्र.14 ज्ञानेश्वरांनी एकलव्याचा उल्लेख कशासाठी केल आहे? (4)

किंवा

गोपाळांनी कुंजवनात कोणकोणत्या क्रीडा केल्या?

प्र.15 कविला बातचक्रात शब्दांना फेकून द्यावे असे कां वाटते? (4)

किंवा

संत तुकारामांनी संसारी माणसास कोणता उपदेश केला?

प्र.16 लेखकावर खेळाचे संस्कार कोणी व कशा रीतीने केले? (4)

किंवा

‘आपल्या कामाची फत्ते झाली’ असे कर्मवीर का म्हणाले?

प्र.17 तात्यांनी मनूच्या वाणीवर संस्कार करण्यासाठी काय केले? (2)

किंवा

लेखिकेल कलाशी बोलण्यात गंमत का वाटत होती?

प्र.18 “एकेकाचे वेड” या नाथ्यप्रवेशाच्या आधारे रावबहादुरांचा छंदिष्टपणा रेखाटा? (4)

किंवा

लेखकाल दाढी करतानाच नवीन विचार का सुचतात?

प्र.19 संधी म्हणजे काय ते सांगू न प्रकारांची नावे लिहा. (4)

किंवा

समास कशास म्हणतात? प्रकार लिहा.

(दीर्घउत्तरीय प्रश्न—शब्दमर्यादा 120—150 शब्द)

प्र.20 संदर्भासहित अर्थ स्पष्ट करा. (5)

“अशा वाईट जमीनीवर असा उत्तम बाग होणे हे मोठे आश्चर्य होय”.

किंवा

सांप्रत आपलेच लोक आपल्या लोकास मारीत आहेत.

प्र.21 संदर्भा सहित अर्थ स्पष्ट करा. (5)

नाचू कीर्तनाचे रंगी | ज्ञानदीप लावू जगी ||

किंवा

किती जन्मांची कैद, कुणी निर्मिला हा कोऱवाडा |

प्र.22 परिचय लिहा. (5)

कवि केशवसुत

किंवा

नारायण सुर्व

प्र.23 खालील उतारा बाचा व प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (5)

मनुष्याच्या अंगी कोणताही गुण असला तरी परिश्रमाखेरीज व अभ्यासाखेरीज त्याचे तेज पडावयाचे नाही. खाणीतून खणून काढलेला हिरा मुळात तेजस्वी नसतो त्याचप्रमाणे गुणीजनांच्या अंगी असणारी कलाही शिक्षणाखेरीज प्रकट होत नाही. वक्तृत्व हे जरी जन्मसिद्ध असले पाहिजे तरी ते विद्वत्तेखेरीज पूर्ण शोभा देत नाही. ज्यांना आपल्या भाषणाने रसिकांची मने वळवायची असतील त्याने भाषाशुद्धता, अर्थसंगती, सुंदर व प्रौढ विचार साध्य केले पाहीजेत. या खेरीज अनेक विषयांची माहिती त्याला असली तर चांगलेच वैविध्य मनोरंजकता आणण्यास ती उपयोगी पडते, आणखी एक प्रभावी साधन म्हणजे अनुकरण. कोणताही गुण साध्य करून घेण्यास अनुकरणासारखा उत्तम मार्ग नाही.

प्रश्न –

- (1) मनुष्याच्या गुणाचे तेज कशामुळे पडते?
- (2) खाणीतून काढलेला हिरा कसा असतो?
- (3) वक्तृत्वाला कशाची गरज आहे?
- (4) भाषण मनोरंजक करण्यासाठी मनुष्याने काय केले पाहिजे?
- (5) अनुकरणाचे महत्व सांगा.

प्र.24 'बारावीच्या परीक्षेत प्राविष्ट्य सूचीत प्रथम आलेल्या आपल्या मित्राला अभिनंदन (5) करणोर पत्र लिहा.

किंवा

तुमच्या शाळेच्या बागेसाठी रोपे भागवण्यासाठी नर्सरी संचालकास पत्र लिहा.

प्र.25 खालीपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा. (10)

(शब्द मर्यादा – 250 ते 300 शब्द)

- (1) काळाची गरज: पर्यावरण संरक्षण
 - (2) माझा आवडता छंद
 - (3) विज्ञान आणि मानवी जीवन
 - (4) विद्यार्थी व अनुशासन
 - (5) राष्ट्रीय एकात्मता
-